

# Kvinden under isen: Krimigåde i flere lag



Isdækket sø. Foto: Paula

Liimata, Flickr. Creative commons



**Hans Henrik Fafner** 01.10.2021

**KRIMINALROMAN // ANMELDELSE – *Kvinden under isen* er dygtigt skruet sammen som spændende politiroman. Men den har også et underliggende univers af associationer og et lidt dybere eksistensperspektiv, hvilket er usædvanligt for genren. Den er et nærmere bekendtskab værd.**

“Bomben sprang på det tidspunkt om natten, hvor ingen rigtig endnu ved om, det stadigvæk er nat, eller om det allerede er morgen. Et enkelt fuglepip havde lydt i hækken lidt længere nede ad Rosenvænget ...”

Sådan kommer man i gang med *Kvinden under isen*, en forunderlig kriminalroman, som Jakob Brønnum har begået. Den mystiske eksplosion finder sted ved en rockerborg, hvor en person afleverer noget – uden at blive lukket ind – og nogle sider længere fremme opdager nogle drenge, at der ligger en død kvinde i en våge på en tilfrosset sø. Hun ligger under isen, og fordi der er let bevægelse i vandet, kan drengene ikke rigtig afgøre, om hun er levende eller ej.

Der er et lydt dybere eksistensfilosofisk perspektiv, hvor døden og naturens gang får en større eller blot mere realistisk plads end bare at være til stede som en del af krimifortællingen

Men død er hun. Det kan politiet hurtigt konstatere, da de kommer for gå i lag med et omfattende opklaringsarbejde. Forfatteren er godt hjemme i de

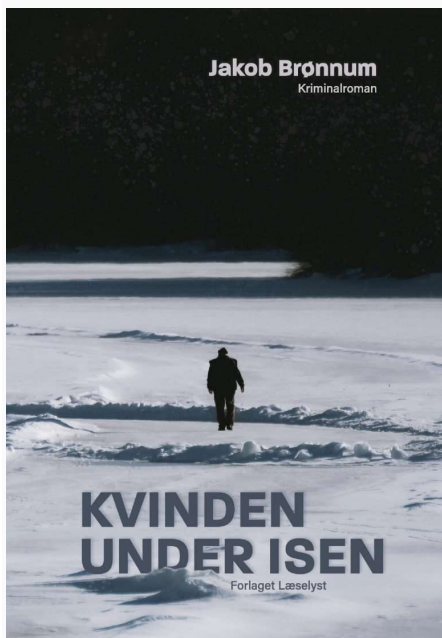
forskellige faser i denne proces, der er fuldstændig styr på fagtermerne og på mange måder er bogen en klassisk politiroman.

Man kommer uvægerlig til at tænke på Sjöwall og Wahlöö, der på samme måde valgte at lade historien skride frem i sit eget stille tempo. Og at nogen i dag vælger at bryde med tidens automatkrav om tempo for enhver pris, er i sig selv en befrielse.

## Snevejret

*Kvinden under isen* er en roman, der vil mere end blot fortælle en spændende historie. Det er ikke en krimi i helt traditionel forstand. Den kan sagtens læses som sådan, og det er der skam intet galt i, for spændende og underholdende er den, og tilmed både velskrevet og velkomponeret.

Men der ligger hele tiden nogle underforståede spor, som pirrer læserens nysgerrighed. Det er en roman i to, eller flere lag, hvor associationerne ligger som fodspor på en tilfrosset sø under et lag af nyfalden sne, og det synes ikke altid at have nogen direkte forbindelse til selve plottet. Der er et lydt dybere eksistensfilosofisk perspektiv, hvor døden og naturens gang får en større eller blot mere realistisk plads end bare at være til stede som en del af krimifortællingen.



”Enhver hændelse står altid i et spænd mellem liv og død, mellem retfærdighed og straf, mellem ligegyldighed og absolut betydning, og den mindste detalje kan få den mest afgørende betydning”, læser man eksempelvis.

En af disse detaljer er snevejret og den klingende nattefrost, der ligger som et gennemgående tema. Det stiller selve opklaringsarbejdet over for store udfordringer, idet retsmedicineren, der skal møde frem på gerningsstedet og fastslå dødsårsagen, ikke kan komme frem på grund af vejret. Derfor må den døde kvinde blive liggende under isen, mens politifolk og nysgerrige borgere står i mørket og fryser.

### Sneen bliver i sig selv en slags tilstand mellem liv og død

Helt banalt er det vejrliget, der spiller politiarbejdet et ubehageligt puds, hvilket tjener som effektivt spændingselement i fortællingen. Men på et andet plan får sneen sin egen symbolbetydning.

Under læsningen fik denne anmelder hele tiden associationer i retning af den tyrkiske forfatter Orhan Pamuk, der i sin store roman, *Sne*, fortæller om, hvordan kuldegrader og snefog får et andet opklaringsarbejde til at gå død i en fjernliggende by i Anatolien. Sneen bliver i sig selv en slags tilstand mellem liv og død.

### Andre erfaringer

På den måde leger forfatteren med læserens associationsevne hele vejen igennem. Det er, som om han konstant lægger skjulte gåder.

Se blot på persongalleriet i *Kvinden under isen*. En meget stor del af personerne har usædvanlige navne, hvilket kan være en memoteknisk håndsrækning, men som snarere ligner en udspekuleret bagtanke. Manden, der i begyndelsen af bogen sidder ved den barrikaderede dør til rockerborgen og modtager den mystiske pakke, hedder intet mindre end William Buster Schneekloth.

### Hun har en 15-årig søn i byen Olztyn, som den opmærksomme læser vil kende som fødested for astronomen og lægen Kopernikus. Ligger her en dybere mening

Det giver sagen en vis form for normalitet, at han har en dyb interesse for gamle motorcykler og har et kompliceret forhold til sit eget følelsesliv, men derudover har han en bachelorgrad i analytisk filosofi. Hvor mange af den slags typer finder man i landets rockerborger?

På samme måde optræder der i *Kvinden under isen* en polsk prostitueret. Et menneske på hurtig deroute. Vi får kun en delvis personbeskrivelse, men dog at hun har en 15-årig søn i byen Olztyn, som den opmærksomme læser vil kende som fødested for astronomen og lægen **Kopernikus**. Ligger her en dybere mening?

Jakob Brønnum er teolog. Han har et omfattende forfatterskab bag sig, med talrige digtsamlinger, metafysiske fortællinger, essays og fem romaner. Dette er den første kriminalroman fra hans velskrivende hånd, og han har helt tydeligt taget en del af sine mange litterære erfaringer med ind i denne ellers meget kontante genre. Det er velgørende og interessant.

Kvinden under isen er “Køge noir”

Fortælleteknikken ligger helt i forlængelse af dette. Brønnum kombinerer den langsomt, eller snarere eftertænksomt, fremadskridende handling med de korte kapitler, hvilket ellers plejer at kendetegne genrens hektiske temporyttere. Men herved får langsommeligheden en indbygget hurtighed. Man har tid til at dvæle ved detaljen uden, at det bliver til en ørkenvandring, hvilket meget vel kunne have været resultatet.

Malet hensatte ganske vist sine kriminelle handlinger til Paris, hvor Brønnum bevæger sig i det mere jordnære Køge, men fælles for dem er sansen for det, som ligger under eller bag den åbenbare virkelighed

Og så kommer man alligevel dejligt ned på jorden med Brønnums brug af genrens stereotyper. Den ledende efterforsker, Tobias Isaksen, har det kantede forhold til Eric Dreyer, den allestedsnærværende og grænseløst emsige lokaljournalist. De to kan ikke udstå synet af hinanden, men ved godt at der er et gensidigt afhængighedsforhold – en modsætning og et psykologisk spil, som er blandt genrens klassikere.



Vignet fra *Kvinden under isen*. Illustrator: Michael Løhde Andersen. [michaellohde.dk](http://michaellohde.dk)

En ældre kvinde med bopæl i et socialt boligbyggeri lige ved den tilfrosne sø melder sig som vidne. Hun har set noget, og måske alligevel ikke.

Vidneerklæringens troværdighed er et af politiarbejdets typiske dilemmaer, men i bogens skildring får det også et anstrøg af ironi og en fornemmelse af en tilstand mellem det virkelige og uvirkelige. En slags samfundskritisk socialrealisme tilsat noir.

Det virker som en reference til en af genrens gamle franske mestre, Leo Malet, der ligesom Brønnum var digter, men med surrealistisk afsæt, og som senere i livet skrev en række fine kriminalromaner. Malet hensatte ganske vist sine kriminelle handlinger til Paris, hvor Brønnum bevæger sig i det mere jordnære Køge, men fælles for dem er sansen for det, som ligger under eller bag den åbenbare virkelighed.

I virkelighedens Køge findes der en Hybenvej, som har lagt adresse til den fiktive rockerborg. At dømme efter Google Street View er Hybenvej en helt fredsommelig villavej, og intet tyder på rockeraktiviteter. Men brugen af det venlige navn i *Kvinden under isen* er kun endnu en understregning af, at man aldrig kan vide, hvad der gemmer sig bag facaden – eller under isen.

**Jakob Brønnum: *Kvinden under isen***

**Forlaget Læselyst, 2021. 390 sider.**

**Bogen udkom 16. august.**



Jakob Brønnum Køgekrimikvinden under isen

**Hans Henrik Fafner**

Hans Henrik Fafner (f. 1957) er journalist med fast base nord for Tel Aviv. Han har gennem de sidste 25 år – bl.a. som korrespondent for Dagbladet Information og sidenhen Weekendavisen – skrevet om Israel og Mellemøsten. Hans omfat